Lieta Nr. 680091016
SKA-984/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 25.maijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Līvija Slica,
tiesnesis Andris Guļāns,
tiesnese Ieva Višķere,

rakstveida procesā izskatīja biedrības „Bulduru priedes", /pers. A/ un /pers. B/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 17.februāra lēmumu daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Biedrība „Bulduru priedes" (turpmāk – biedrība) vērsās Jūrmalas novada domē ar iesniegumu izvērtēt iespēju veikt zemes gabala sadalīšanu (robežu maiņu). Jūrmalas pilsētas dome sniedza atbildi, ka zemes gabala sadalīšana nav iespējama.

Nepiekrītot minētajam domes lēmumam, vairāki pieteicēji, tostarp biedrība, /pers. A/ un /pers. B/, vērsās tiesā, lūdzot atzīt domes lēmumu par prettiesisku un uzlikt pienākumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu par iespēju veikt zemes vienības robežu maiņu.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2017.gada 13.februāra lēmumu atteicās pieņemt pietecēju biedrības, /pers. A/ un /pers. B/ pieteikumu. Lēmumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Dzīvojamās mājas, kas atrodas uz zemes gabala /adrese/, (turpmāk – zemes gabals), dzīvokļu īpašnieki ir vēlējušies iegūt savā īpašumā mājai pieguļošo valsts zemi. Tomēr, saskaroties ar privatizācijas šķēršļiem, dzīvojamās mājas pārvaldnieks – biedrība – dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku vārdā veica darbības to novēršanai, proti, zemes gabala reālas sadales ierosināšanu, uz kuru saņēma atteikumu, kam pieteicēji nepiekrīt. Mērķis ir zemes gabala reāla sadale, mainot tā un apkārtējo zemes gabalu robežas.

[2.2] Tā kā saskaņā ar Zemes ierīcības likuma 1.panta 2.punktu zemes robežu pārkārtošana ir zemes ierīcība, bet saskaņā ar minētā likuma 3.pantu zemes ierīcība ietver zemes ierīcības projekta izstrādi un zemes lietošanas veida noteikšanu, tad minētais jautājums ir risināms ar zemes ierīcības projekta izstrādi, kā to noteic Zemes ierīcības likuma 8.panta pirmās daļas 3.punkts, un ievērojot kārtību, kāda tam noteikta tiesību normās.

Konkrētajā gadījumā pašvaldība nav saņēmusi izvērtēšanai dokumentus, kas būtu nepieciešami konkrēta projekta izstrādes nosacījumu sagatavošanai. Pašvaldība tos arī nav pieteicējiem pieprasījusi, sagatavojot konceptuālu atteikumu. Pašvaldība savā 2016.gada 23.decembra atbildē tiesai norādīja, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts zemes ierīcības procesa ietvaros, taču sakarā ar neiespējamību īstenot pieteicēju ieceri un sadalīt zemes gabalu dokumenti nav pieprasīti un par nosacījumu izsniegšanu nav lemts.

Tiesā arī iesniegtas izdrukas no pašvaldības mājaslapas, kurā ir redzami iesniegumu veidi saistībā ar zemes gabalu robežu izmaiņām, proti, dome izskata gan iesniegumus par zemes ierīcības projekta izstrādes uzsākšanu un darba uzdevuma izsniegšanu, kas ir maksas pakalpojums, gan arī iesniegumus par iespējamu zemes gabalu sadali, kā rezultātā tiek sagatavota atbildes vēstule par iespējām mainīt zemes vienības robežas.

Pārsūdzētais lēmums ir pieņemts, nevis izskatot zemes ierīcības projekta priekšlikumu, bet gan konceptuāli vērtējot strīdus zemes gabala sadales iespējamību vispār. Tātad šāda atbilde nodrošina privātpersonai iespēju gūt apstiprinājumu vai noliegumu nekustamā īpašuma robežu pārkārtošanas iespējamībai, nepieprasot visu nepieciešamo dokumentu kopumu. Pārsūdzētais lēmums pēc savas būtības nedaudz atbilst uzziņai, jo faktiski pašvaldība ar šādu atbildi, pārbaudot visus būtiskos apstākļus, norāda privātpersonai uz to, ka tai ir tiesības uz nekustamā īpašuma dalīšanu, robežu pārkārtošanu. Nodalot iesniegumu veidus, pašvaldība faktiski privātpersonai dod iespēju ar salīdzinoši nelieliem resursiem noskaidrot, vai tās iecere vispār ir iespējama, vai tās tālākajā realizācijā ir ieguldāmi līdzekļi.

Tomēr konkrētajā situācijā ir pieņemts privātpersonai nelabvēlīgs lēmums. Tas nozīmē, ka arī tad, ja pieteicēji iesniegtu nepieciešamos dokumentus, pašvaldības atbilde paliktu nemainīga, proti, jau šobrīd ir konstatēts un pastāv šķērslis jebkādu tālāku darbību veikšanai. Minētais ir pamats iesniegto pieteikumu vērtēt kā tādu, kas satur prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, balstoties uz tiem apsvērumiem, kas skar zemes ierīcības projekta izstrādes priekšnoteikumus, neskatoties uz to, ka zemes ierīcības projekta izstrādes priekšlikumu pieteicēji vēl nav pašvaldībā iesnieguši.

[2.3] Pārbaudot pieteikuma pieņemšanas priekšnoteikumus, ir izmantojami tie kritēriji, kas noteikti Zemes ierīcības likumā, jo arī pieteicēju mērķis nav tikai atbildes vai viedokļa saņemšana, bet gan tiesību uz zemes ierīcības veikšanu iegūšana.

Zemes ierīcības likuma 5.pants noteic to subjektu loku, kam vispār ir tiesības ierosināt zemes ierīcības projektu. Tā kā dzīvojamā māja ir nostiprināta zemesgrāmatā kā patstāvīgs nekustamā īpašuma objekts, tad dzīvokļu īpašnieku kopībai, ko pārstāv biedrība, vispārīgi ir tiesības ierosināt zemes ierīcības projekta izstrādi kā būvju īpašniekiem pēc saskaņošanas ar zemes īpašniekiem saskaņā ar Zemes ierīcības likuma 5.panta 1.punktu. Tā kā tiesā nav iesniegta visu kopīpašnieku piekrišana, biedrības kā patstāvīga subjekta pieteikums ir atsakāms pieņemt.

Subjektīvo tiesību neesības dēļ atsakāms pieņemt ir arī /pers. A/ un /pers. B/ pieteikums, jo minētās personas kā fiziskas personas nav tiesīgas vērsties tiesā dzīvokļu īpašnieku kopības vārdā. Savukārt, vēršoties tiesā savā vārdā, arī šīs personas neizpilda prasību par saskaņojuma esību ar strīdus zemes gabala kopīpašniekiem. Turklāt šīs personas nepārstāv dzīvojamās mājas īpašniekus tādā apjomā, kas tiem piešķirtu tiesības pieprasīt zemes gabala sadali un nodalīšanu dzīvojamās mājas vajadzībām. Atsevišķu dzīvokļu vajadzībām likums zemes gabala nodalīšanu neparedz.

Tādējādi biedrības, /pers. A/ un /pers. B/ pieteikumi ir atsakāmi pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas

8.punktu.

[3] Par Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu minētajā daļā biedrība, /pers. A/ un /pers. B/ iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Lēmums ir nepamatots un nesamērīgs. Administratīvajā procesā iestādē sākotnēji iesniedzējs bija tikai biedrība. Pārsūdzības gaitā iestāde mainīja savu viedokli un attiecināja administratīvo aktu konkrēti uz /pers. A/ un /pers. B/, vismaz viņi bija iestādes galīgā administratīvā akta adresāti. Pieteicēji ir absurdā situācijā, viņiem atņemts statuss, kādu baudīja iestādē, liegtas administratīvā akta pārsūdzības tiesības.

[3.2] Ar konkrēto administratīvo procesu pieteicēji vēlas atrisināt jautājumu, kas ir priekšnoteikums tālākai zemes ierīcības projekta uzsākšanai. Iestāde ir izveidojusi atsevišķu, vienkāršotu procedūru jautājuma risināšanai par iespēju veidot, sadalīt vai apvienot zemes gabalus, kas ir nodalīta pilnīgi atsevišķi no zemes ierīcības projekta izstrādes uzsākšanas. Jautājums par zemes ierīcības projekta izstrādes uzsākšanu var būt aktuāls tikai pēc konkrētā jautājuma atrisināšanas pieteicējam labvēlīgā veidā.

Tiesa ir jautājumu sarežģījusi, nevietā piemērojot visas tās tiesību normas un nosacījumus, kas pastāv zemes ierīcības projekta izstrādes veikšanai. Runa ir nevis par zemes ierīcības projekta uzsākšanas akcepta saņemšanu konkrētā procesa rezultātā, bet gan par to, lai vispār rastos reāla iespēja un jēga uzsākt zemes ierīcības projekta izstrādes procesu.

[3.3] Atsakot pieņemt pieteikumu, paliks neizvērtēts tiesiskums domes pieņemtajiem administratīvajiem aktiem.

Motīvu daļa

[4] Saskaņā ar Zemes ierīcības likuma 3.panta 1.punktu zemes ierīcība ietver zemes ierīcības projekta izstrādi. Zemes ierīcības projektu izstrādā zemes vienību (arī kopīpašumā esošu) sadalīšanai (8.panta pirmās daļas 3.punkts). Zemes ierīcības projektu ierosina zemes īpašnieks vai vairāki īpašnieki attiecībā uz saviem īpašumiem vai būvju īpašnieki pēc saskaņošanas ar zemes īpašniekiem, ja būves atrodas uz svešas zemes un ir patstāvīgi īpašuma objekti (5.panta 1.punkts). Zemes ierīcības projekta izstrādi kopīpašumā esošas zemes vienības sadalīšanai atsevišķos īpašumos ierosina visi tā kopīpašnieki vai kāds no viņiem, lai sev piederošo domājamo daļu nodalītu atsevišķā īpašumā (14.pants).

Gan Ministru kabineta 2011.gada 12.aprīļa noteikumi Nr.288 „Zemes ierīcības projekta izstrādes noteikumi", kas bija spēkā līdz 2016.gada 2.jūnijam, gan šobrīd spēkā esošie Ministru kabineta 2016.gada 2.augusta noteikumi Nr.505 „Zemes ierīcības projekta izstrādes noteikumi" paredz, ka zemes ierīcības projekta izstrādes un apstiprināšanas process sastāv vairākām secīgām darbībā, no kurām pirmā ir Zemes ierīcības likuma 5. un 14.panta minēto personu iesniegums vietējā pašvaldībā par projekta izstrādi, kuram pievienots grafiskais pielikums ar kartogrāfisko materiālu, kurā ir shematiski attēlota projektētā teritorija. Izskatījusi šo iesniegumu pašvaldība vai nu izsniedz ierosinātājam projekta izstrādes nosacījumu vai, ja normatīvie akti nepieļauj projekta izstrādi, atsaka izsniegt projekta izstrādes nosacījumus, pieņemot attiecīgu lēmumu.

Lietā nav strīda, ka pieteicēji nav vērsušies iestādē ar iesniegumu par zemes ierīcības projekta izstrādi. Proti, minētajās tiesību normās paredzētajā kārtībā nav ticis ierosināts zemes ierīcības projekta izstrādes process un iestāde nav par šādu iesniegumu lēmusi.

Pieteicēji šajā gadījumā ir izmantojušie pašvaldības piedāvāto iespēju lūgt izskatīt iespēju zemes vienības sadalīšanai, uz ko iestāde ir sniegusi atbildi, norādot, ka zemes gabala sadalīšana nav iespējama. Augstākā iestāde šo atbildi ir atstājusi negrozītu, norādot, ka lēmums ir pārsūdzams. Normatīvie akti neparedz, ka šādas konceptuālas piekrišanas saņemšana zemes gabala robežu maiņai ir priekšnoteikums zemes ierīcības projekta izstrādes ierosināšanai. Līdz ar to, pretēji pieteicēju norādītajam un administratīvās rajona tiesas tiesneša secinātajam, nav konstatējams, ka sniegtā atbilde būtu šķērslis turpmāku darbību veikšanai. Atbilde pati par sevi nerada tiešas tiesiskas sekas un nav pieteicējiem saistoša. Tā sniedz iespēju pirms konkrēta procesa uzsākšana vienkāršotā veidā noskaidrot iestādes viedokli attiecīgajā jautājumā, proti, kā konkrēto faktisko situāciju no tiesību viedokļa vērtē iestāde. Tomēr atbilde ir informatīva un, lai gan var norādīt uz iespējamu jautājuma iznākumu, tā neliedz pieteicējiem turpmāk īstenot savas tiesības normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā. Gadījumā, ja pieteicēji iesniegs iesniegumu par zemes ierības projekta izstrādi, bet iestāde atteiks izsniegt projekta izstrādes nosacījumus, pamatojoties uz atbildes vēstulē minēto viedokli, pieteicēji varēs pārsūdzēt šo pašvaldības lēmumu, kas būs pieteicējiem saistošs administratīvais akts.

Ievērojot minēto, iestādes atbilde nerada pieteicējiem tiešas tiesiskas sekas un tādējādi nav uzskatāma par administratīvo aku Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas izpratnē. Lēmumā ietvertā norāde par iespēju pārsūdzēt lēmumu administratīvajā tiesā ir kļūdaina. Minētais ir pamats atteikumam pieņemt pieteikumu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu, jo lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

[5] Ievērojot minēto, tiesneša lēmums ir atceļams un jautājums izlemjams pēc būtības.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 17.februāra lēmumu daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu;

atteikt pieņemt biedrības „Bulduru priedes", /pers. A/ un /pers. B/ pieteikumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu;

biedrības „Bulduru priedes", /pers. A/ un /pers. B/ blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese L. Slica

Tiesnesis A. Guļāns

Tiesnese I. Višķere